

Opylovací poměry

Rod *Ribes* je diploidní ($2n = 16$ chromozomů). Všechny botanické druhy rybízu i kulturní odrůdy jsou hmyzosnubné. Pěstované odrůdy červeného a bílého rybízu jsou samosprašné.

Přestože je rybíz červený a bílý výrazně samosprašný, doporučuje se vysazovat společně alespoň dvě současné kvetoucí odrůdy. U rybízu černého bývá násada po samosprašení různá.

Časté sprchání bobulí u černého rybízu bývá způsobeno cizosprašností, popřípadě nízkým stupněm jeho samosprašnosti. Opylení cizím pylem zvyšuje u odrůd jen částečně samosprašných nejen násadu, ale také počet semen, a tím váhu bobulí, protože existuje korelace mezi počtem semen a váhou plodů. Vyšší stupeň samosprašnosti byl zjištěn u odrůd 'Oteló' a 'Karlštejnský dlouhohrozen'. Tato odrůda je také velmi dobrým opylovačem pro raně zrající odrůdy 'Ójebyn' a 'Viola'.

'Josta' a 'Meruzalka plodová', které jsou okrajové druhy, se ve výsadbách projevují ještě vyšším stupněm cizosprašnosti než rybíz černý. Při jejich výsadbě je obzvláště nezbytné, aby nebyla vysazována jediná odrůda, ale vždy alespoň dvě současné kvetoucí.

Hlavní tržní odrůdy

Červený rybíz

'Detvan'. Odrůda vyšlechtěna ve Výzkumném ústavu ovocných a okrasných dřevin v Bojnicih křížením odrůd 'Jonkheer van Tets' x 'Heinemannův pozdní'. Keř je vysoký, křovitého habitu, hustší. Počáteční růst je velmi intenzivní, ale nástupem do plné plodnosti slábne. Hrozen je dlouhý, s dlouhou stopkou a velkými bobulemi sytější červené barvy a kyselejší chuti. Dozrává jako středně raná odrůda. Plodnost je vysoká a pravidelná a výtěžnost šťávy vysoká. Odrůda je středně odolná vůči antraknóze. Pro intenzivní výsadby s mechanizovaným sběrem se doporučuje vysazovat na vzdálenost v řadě 0,9 - 1,0 m.

'Holandský červený'. Stará odrůda původně asi z Holandska. Keř je vzrůstnější, křovitého, hustšího habitu. Hrozen je středně dlouhý a má krátkou stopku. Bobule jsou velikostně dosti nevyrovnané, v průměru středně velké, kulovité, jasně červené barvy a nakyslé chuti. Zrají nestejně, ale neopadávají. Sklizňová zralost je středně pozdní. Plodnost je velmi dobrá a pravidelná, nehodí se pro aridní oblasti, kde trpí okrajovou spálou listů, hrozen je kratší a často sprchlý. K houbovým chorobám je odolná.

'Heinemannův pozdní'. Německá odrůda vyšlechtěná v roce 1943. Keř je křovitého až rozložitého habitu, mohutný, se silnějšími kosterními větvemi. Hrozen je dlouhý, hustě osazený bobulemi středně červené barvy. Chuť je navinulá, kyselá. Dozrává pozdě až velmi pozdě, v polovině srpna. Plodnost je vysoká a obvykle pravidelná ve všech oblastech. Je odolná k antraknóze, ale náchylnější k okrajové spále listů. Pro intenzivní výsadby s mechanizovaným sběrem se doporučuje vysazovat sazenice v řadě na vzdálenost 0,80 m.

'Losan'. Odrůda vyšlechtěna na ŠS Velké Losiny křížením odrůd 'Chenonceaux' x 'Vierlandenský'. Keř je středně vzrůstný, křovitého habitu, středně hustý, se silnými kosterními větvemi. Koruny na meruzalce zlaté jsou středně velké, kulovité. Kvete a zraje raně (4 až 6 dní po velmi rané odrůdě 'Jonkheer van Tets', spolu s 'Rubigo'). Hrozny jsou delší, bobule velké, tmavě červené, s vysokou výtěžností šťávy, sladkokyselé, aromatické chuti. V obou tvarech velmi brzy nastupuje do plodnosti. Vysoké a stálé výnosy má v humidních oblastech.

'Rubigo'. Odrůda vyšlechtěna na ŠS Velké Losiny křížením odrůd 'Vierlandenský' x 'Kavkazský červený' a registrována v roce 1990. Keř je vzrůstný, křovitého až vzpřímeného habitu, středně hustý, se středně silnými kosterními větvemi, jako 'Vierlandenský červený'. Kvete a zraje raně (4 až 6 dní po velmi rané odrůdě 'Jonkheer van Tets'). Hrozny jsou delší, bobule středně velké, tmavě červené, s vysokou výtěžností šťávy, sladkokyselé, aromatické chuti. Je odolnější vůči všem houbovým chorobám. Vysoké a stálé výnosy má v aridních i humidních oblastech, je to moderní plastická odrůda. Pro intenzivní způsob pěstování a sklizně s mechanizovaným sběrem se doporučuje vysazovat sazenice v řadách na vzdálenost 0,8 m.

'Tatran'. Odrůda vyšlechtěna ve Výzkumném ústavu ovocných a okrasných dřevin v Bojnicih křížením odrůd 'Red Lake' x 'Göppertův'. Keř je vysoký, křovitého habitu, středně hustý. Počáteční růst je velmi intenzivní, ale nástupem do plné plodnosti slábne. Koruny na meruzalce zlaté jsou středně velké, polokulovité. Hrozen i stopka jsou velmi dlouhé. Bobule jsou hustě osazené okolo třapiny, jsou větší, středně červené barvy, sladkokyselé, aromatické chuti. Dozrává jako středně pozdní odrůda, spolu s 'Holandským červeným' později než 'Hron'. Plodnost je vysoká a pravidelná.

'Vierlandenský'. Starší odrůda německého původu. Do pěstování byla zavedena již v roce 1910. Keř je vzrůstný, křovitého, středně hustého habitu. Středně dlouhé hrozny mají středně velké bobule sytější červené barvy a sladkokyselé aromatické chuti. Dozrává v polovině července. Plodnost je vysoká a pravidelná ve vlhčí oblasti, kde je i odolnější k houbovým chorobám. Pro aridní oblast se nehodí, tam trpí okrajovou spálou listů, hrozen je kratší a často sprchlý.

'Vitan'. Odrůda byla vyšlechtěna na ŠS Velké Losiny křížením odrůd 'Vierlandenský' x 'Chenonceaux'. Keř je středně vzrůstný, křovitého až vzpřímeného habitu, hustší, se středně silnými kosterními větvemi. Hrozen je středně dlouhý. Bobule jsou středně velké, středně červené barvy, nakyslé, slabě aromatické. Zraje v 1. dekádě července po odrůdě 'Rubigo' a současně s odrůdou 'Losan'. Ve vlhčí humidní oblasti, kde má lepší podmínky pro odkvět, nesprchává a plodí pravidelně s vysokým výnosem. Odrůda je středně odolná k antraknóze, dalšími houbovými chorobami netrpí. Pro intenzivní způsob pěstování a sklizně s mechanizovaným sběrem se doporučuje vysazovat sazenice v řadách na vzdálenost 0,8 m.

Bílý rybíz

'Jantar'. Byl vyšlechtěn na ŠS Velké Losiny křížením odrůd 'Vierlandenský' x 'Heros'. Keř má vzpřímený až křivý habitus a je středně hustý. Hrozen je delší, střapina i stopka jsou tenké, proto je výtěžnost šťavy vyšší. Bobule jsou středně velké, bělavé, sladkokyselá, aromatické chuti. Zraje středně pozdě současně s odrůdou 'Viktoria'. Je odolnější k houbovým chorobám, ale v aridní oblasti je poškozován okrajovou spálou listů a předčasným opadem listů. Pro intenzivní způsob pěstování a sklízění s mechanizovaným sběrem se doporučuje vysazovat sazenice v řadách na vzdálenost 0,80 m.

Tabulka 22
Přehled základních vlastností povolených odrůd červeného a bílého rybízu

Odrůda	Citlivost k mrazu		Doporučení pro oblast m n.m.	Sklizňová zralost	Antraknóza (odol. nebo náchyl.)
	ve dřevu	v květu			
RYBÍZ ČERVENÝ					
Detvan	n - s	n - s	200 - 300	sr	so
Heinemannův pozdní	n	n	200 - 500	vp	o
Holandský červený	n	n	400 - 600	p	o
Hron	n - s	n	200 - 350	sp	o
Jonkheer v.T.	s	s	200 - 300	vr	sn
Losan	n	n - s	300 - 500	sr	so
Maraton	n	n	200 - 500	s	o
Red Lake	s	n - s	200 - 300	r	sn
Rubigo	n	n	300 - 500	r	o
Tatran	n	s	200 - 350	p	o
Vierlandenský	n	n	400 - 600	s	o
Vitan	n	n	300 - 500	sr	n
RYBÍZ BÍLÝ					
Blanka	n	n - s	200 - 350	p	so
Jantar	n	n	300 - 500	s	so
Primus	n	n - s	200 - 350	s	so
Viktoria	n	n	200 - 600	s	o

Vysvětlivky:

Citlivost k mrazu ve dřevu (v květu): n ..... nízká,

r ..... raná,

sp ..... středně pozdní,

vp ..... velmi pozdní

o ..... odolnější,

n ..... náchylnější

s ..... střední

sr ..... středně raná,

p ..... pozdní,

so ..... středně odolná,

n ..... náchylnější

'Viktoria'. Jedná se o odrůdu bílého rybízu českého původu. Keř je vzrůstný, habitus vzpřímený až křivý, středně hustý. Hrozen i stopka jsou dlouhé. Koruny na meruzalce zlaté jsou středně velké, polokulovité. Bobule velké, bělavé, chuti sladkokyselá, aromatické. Zraje středně pozdě. Je odolnější k houbovým chorobám. Vysoké a pravidelné výnosy má v aridních i humidních oblastech.

Černý rybíz

'Eva'. Odrůda byla vyšlechtěna ve Výskumném ústavu ovocných a okrasných dřevin v Bojnicih křížením 'Silvergieter' x 'Holandský černý'. Keř je polovzpřímený, hustý, vysoký. Hrozen je dlouhý, bobule s delšími stopkami velké, černočervené, v hrozu početné. Chuť je navinulá, aromatická a výtěžnost šťavy vysoká. Sklízňová zralost je pozdější a zrání bobulí v hrozu dosti nestejně. Odrůda je náchylnější k padlí angreštového. Kvete později

Tabulka 23
Přehled základních vlastností povolených odrůd černého rybízu

Odrůda	Citlivost k mrazu		Doporučení pro oblast m n.m.	Sklizňová zralost	Antraknóza (odol. nebo náchyl.)
	ve dřevu	v květu			
Eva	n	n - s	200 - 350	p	n - padlí n - rez
Favorit	s	n - s	200 - 350	s	n - padlí so - rez
Fertödi I	n	s	200 - 350	vr	o - padlí so - rez
Nigra	s	s	200 - 300	r	n - padlí o - rez
Otelo	n	s	200 - 350	sp	so - padlí so - rez
Ůjebyn	n	n - s	200 - 350	r	o - padlí s - rez
Roodknop	n	n	200 - 350	sp	o - padlí n - rzi
Viola	s	s	200 - 300	r	s - padlí s - rez

Vysvětlivky:

Citlivost k mrazu ve dřevu (v květu): n ..... nízká,

r ..... raná,

sp ..... středně pozdní,

vp ..... velmi pozdní

o ..... odolnější,

n ..... náchylnější

o ..... odolnější,

n ..... náchylnější

s ..... střední

sr ..... středně raná,

p ..... pozdní,

so ..... středně odolná,

so ..... středně odolná,

n ..... náchylnější

